

Etelä-Suomen aluehallintovirasto

Viite: Lausuntopyyntönnö 4.6.2025, diaarinumerot ESAVI/7841/2025 ja ESAVI/7840/2025.

LAKEUDEN VESI OY:N HAKEMUS. POHJAVEDEN OTTAMINEN KANTINKANKAAN JA KAURAHARJUN VEDENOTTAMOILTA, KARVIA.

Lausunnon antaja: Karvian kunta

Yhteyshenkilö: Kunnanjohtaja Tarja Hosiasluoma
Email: Tarja.Hosiasluoma@karvia.fi
Puh. 0400 221 900

Asiantuntija: Lausunnon laatimisessa on toiminut asiantuntijana Risto Reijonen
Suomen Pohjavesitekniikka Oy:stä

KARVIAN KUNNAN LAUSUNTO

Karvian kunta kiittää lausuntopyynnöstä ja lausuu asiassa seuraavaa.

Asian tausta

Etelä-Suomen aluehallintovirasto on 17.4.2014 antamallaan päätöksellä nro 55/2014/2 myöntänyt luvan Kantinkankaan pohjavedenottamon rakentamiseen ja pohjaveden ottamiseen siitä kuukausikeskiarvona laskettuna enintään 2 000 m³/d sekä päätöksellä nro 56/2014/2 myöntänyt Lakeuden Vesi Oy:lle luvan Kauraharjun pohjavedenottamon rakentamiseen ja pohjaveden ottamiseen siitä kuukausikeskiarvona laskettuna enintään 2 500 m³/d.

Päätöksien lupamääräyksen 16 mukaan pohjavedenottamo on otettava käyttöön neljän vuoden kuluessa päätöksen lainvoimaiseksi tulemisesta uhalla, että lupa ja myönnettyt pysyvät käyttöoikeudet raukeavat.

Päätöksistä valitettiin Vaasan hallinto-oikeuteen. Vaasan hallinto-oikeus on 25.1.2016 antamallaan päätöksellä nro 16/0010/2 muuttanut luvat määräaikaiksi, lisännyt uudet lupamääräykset 20 ja 21 sekä muuttanut lupamääräystä 6. Hallinto-oikeus katsoi tarpeelliseksi muuttaa luvat määräaikaiksi, koska hankkeesta pitkällä aikavälillä aiheutuvista haitoista ei voida esitetyn selvityksen perusteella riittävästi varmistua.

Päätöksestä valitettiin korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Korkein hallinto-oikeus on 13.4.2017 antamallaan päätöksellä taltio nro 1711 muuttanut hallinto-oikeuden lisäämiä lupamääräyksiä 20 (Kantinkangas) ja 21 (Kauraharju). Muutetut lupamääräykset kuuluvat: *"Vedenottolupa on määräaikainen ja voimassa kymmenen vuotta tämän päätöksen lainvoimaiseksi tulemisesta. Mikäli vedenottoa halutaan tämän jälkeen*

jatkaa, hakemus luvan jatkamiseksi on tehtävä lupaviranomaiselle 1.3.2025 mennessä. Toimintaa saadaan nyt myönnetyn vedenottoluvan nojalla jatkaa, kunnes lupaviranomainen on antanut luvan jatkamista koskevasta hakemuksesta päätöksen. Lupahakemukseen on liitettävä yhteenveto lupamääräyksessä 6 mainituista tarkkailutuloksista.” Muilta osin hallinto-oikeuden päätöksen lopputulosta ei muutettu.

Etelä-Suomen aluehallintoviraston 23.4.2014 antama päätös nro 55/2014/2 on tullut lainvoimaiseksi 13.4.2017, joten päätöksen mukaisesti pohjavedenotto on otettava käyttöön viimeistään 13.4.2021. Etelä-Suomen aluehallintovirasto pidensi 10.9.2020 antamallaan päätöksellään nro 329/2020 aluehallintoviraston 23.4.2014 antaman päätöksen nro 56/2014/2 lupamääräyksessä 16 pohjavedenottamon käyttöönotolle asetettua määräaikaa 13.4.2022 saakka. Muilta osin on edelleen voimassa, mitä edellä kuvatussa aluehallintoviraston lupapäätöksessä ja sitä koskevissa hallinto-oikeuden päätöksissä on määrätty.

Hakemusasiakirjat

Sadantatiedot

Hakemusasiakirjojen mukaan Karvian Alkkian sääasemalla on vuosina 2020–2024 ollut huomattavasti runsassateisempi ajanjakso (taulukko 1).

Taulukko 1. Sadantatiedot Karvian Alkkian sääasema. Lähde: Ilmatieteen laitos.

Vuosi	Sadanta (mm)
2020	854
2021	640
2022	703
2023	773
2024	839
Keskiarvo	762

Keskimääräinen sadanta on ollut vuosina 2020–2024 762 mm/a ja sen perusteella sadanta on ollut tarkastelujakson aikana 22 % suurempaa kuin keskimäärin vuosien 2007–2020 aikana.

Kantinkankaan pohjavesialueelle muodostuvaksi pohjavesimääräksi on arvioitu 4 800 m³/d (Hertta-tietokanta, 5.11.2024). Tämän perusteella pohjavesialueelle muodostuva pohjavesimäärä on runsassateisuuden vaikutuksesta kohonnut suuruusluokaltaan saman verran (1 050 m³/d) kuin Kantinkankaan vedenottamolta otettu vesimäärä.

Kauraharjunkankaan pohjaveden muodostumisalueelle muodostuu ympäristöhallinnon Hertta-tietokannan mukaan pohjavettä keskimäärin n. 6 000 m³/d. Tämän perusteella pohjavesialueelle muodostuva pohjavesimäärä on runsassateisuuden vaikutuksesta kohonnut suuruusluokaltaan 1 320 m³/d eli n. 500 m³/d vähemmän kuin Kauraharjun vedenottamolta otettu vesimäärä. Tarkastelu ajankohtana muodostuva pohjavesimäärä on ollut siten keskimäärin noin 7 320 m³/d.

Vedenotto Kauraharjun ja Kantinkankaan vedenottamoilla.

Hakemusasiakirjoissa on ilmoitettu vedenottamoiden virtaamat seuraavan taulukon 2 mukaisesti.

Taulukko 2. Vedenottamoiden keskimääräiset vuosittaiset vedenottomäärät.

	Kauraharju PK2	Kantinkangas PK1	Kantinkangas PK3	Kantinkangas yhteensä
Vuosi	m ³ /d	m ³ /d	m ³ /d	m ³ /d
Lupamäärä	2500	400	1600	2000
2020	0	0	0	0
2021	1304	139	635	774
2022	1880	158	814	972
2023	1951	172	1043	1215
2024	2197	161	1117	1278
Keskiarvo	1833	158	902	1060

Kantinkankaan keskimääräinen vuosittainen vedenottomäärä on ollut vuosina 2021–2024 53 % luvan mukaisesta vesimäärästä ja vuoden 2024 vedenottomäärä oli 64 % lupamäärästä.

Kauraharjun keskimääräinen vuosittainen vedenotto oli vuosina 2021–2024 73 % luvan mukaisesta vesimäärästä ja vuoden 2024 vedenottomäärä oli 88 % luvan mukaisesta vesimäärästä.

Vedenoton vaikutus pohjaveden pinnankorkeuksiin ja pohjavesipurkaumiin

Kauraharjun hakemussuunnitelmassa sivulla 35 on esitetty, että vedenoton aiheuttama pohjaveden pinnankorkeuden lasku olisi ollut vuoteen 2024 mennessä Kauraharjun vedenottamolla luokkaa 50–70 cm. Hakemusasiakirjoissa viitataan myös virtausmallin antamiin tuloksiin ja vuoden 2008–2009 aikana suoritettuun koepumppauksen, jonka mukaan alenema olisi samaa suuruusluokkaa. Koepumppauksen aikana ei saavutettu tasapainotilaa, mutta sen lopussa kokonaisalenema oli n. 100 cm. Tämä osoittaa sadannan suuruuden vaihteluiden merkityksen arvioitaessa vedenoton vaikutuksia.

Kantinkankaan osalta hakemussuunnitelmassa on esitetty, että vedenoton vaikutuksesta pohjaveden alenemat ovat vedenottamoiden lähialueella noin 40–65 cm. Edelleen todetaan, että vedenottamon kaivon PK1 vieressä olevassa havaintoputkessa PE37 vedenoton aiheuttama alenema on 2,5–2,7 metriä. Vedenottamon PK3 vieressä olevassa havaintoputkessa PE42 vedenoton aiheuttama alenema oli 0,7–1 metriä. Vedenoton aloituksen jälkeen hankealueen seurantaputkien pohjavedenpinnat pinnat ovat pääosin korkeammalla tasolla kuin ennen vedenoton aloitusta mitatut alhaisimmat tasot. Kantinkankaan tarkkailutulosten pohjaveden pinnankorkeudentulosten perusteella

pohjaveden pinnoissa ei tapahtunut muutoksia vedenoton aikana lukuun ottamatta vedenottamon läheisiä havaintoputkia. Tämä johtuu runsassateisuudesta, joka kompensoi ja kumosi vedenoton vaikutukset, mikä puolestaan haittaa merkittävästi vedenoton pohjavesivaikutusten arviointia.

Virtausmallin käyttö vedenoton vaikutusten arvioinnissa edellyttäisi sen kalibrointia vedenottamoiden pitkäaikaisten samaan aikaan tehtyjen koepumppausten avulla saatujen tulosten perusteella. Käytetystä pohjavesimallista ei ole esitetty kalibrointituloksia, eikä sitä näin ollen voida käyttää ilman kalibrointia vedenoton vaikutusten arvioinnissa.

Vedenoton vaikutuksia pohjavesipurkaumiin ei myöskään voida arvioida luotettavasti edellä kuvattujen syiden takia, koska runsassateisuus kompensoi ja osin jopa ylitti määrällisesti vedenoton. Tämä epävarmuustekijä tulisi ottaa erityisesti huomioon arvioitaessa vedenoton vaikutusta alueen pohjavedestä riippuvaisiin luontoarvoihin.

Hakemuksessa on esitetty, että useissa kohdissa pohjavesialueilla sijaitsee laajoja orsivesialueita ja että Karvian ottamon kaivot sijaitsevat orsivesialueella. Karvian kunta teetti vedenottamollaan uuden kaivon sijoittamiseksi pohjavesitutkimukset. Tutkimusten yhteydessä asennettiin 4 kpl uusia havaintoputkia ja tehtiin siiviläputkikaivo. Tutkimuksissa tai kaivon rakentamistyön yhteydessä ei havaittu orsivesikerroksia.

Hakemusasiakirjoissa on todettu, seurannassa käytetyissä automaattimittareissa on esiintynyt häiriöitä, mikä on ilmennyt pinnankorkeuksien nopeana heilahteluna. Tämän lisäksi hakemuksessa esitetyt pinnankorkeuskuvaajat ovat väreiltään sellaiset, että ne on vaikeita erottaa toisistaan, mikä vaikeuttaa tulosten tarkastelua.

Johtopäätökset

Karvian kunta toteaa, että valitustuomioistuimien määräämän määräaikaisen vedenottoluvan mukainen vedenotto on tarkkailujakson aikana ollut liian lyhytaikainen erityisesti jakson aikana vallinneen runsassateisuuden johdosta. Vedenoton aikana pumpatut vesimäärät ovat olleet huomattavasti haettua lupamäärää pienempiä.

Näistä syistä johtuen hakemusasiakirjoihin sisältyneet arvioinnit vedenoton vaikutuksista eivät ole poistaneet aikaisempiin koepumppauksiin sisältyneitä epävarmuustekijöitä.

Karvian kunta edellyttää, ettei lupahakemusta hyväksytä

- 1) ja ensisijaisesti Lakeuden vesi määrätään tekemään vedenottamoiden koepumppaukset uudestaan sisältäen pitkäaikaisen seurannan ja vähintään haettavalla vesimäärällä sisältäen lupamäärien tarkistamisen viimeistään 10 vuoden aikana luvan saatua lainvoiman aluehallintovirastossa hyväksyttävän tarkkailuohjelman mukaisesti
- 2) mikäli lupahakemus hyväksytään olemaan voimassa toistaiseksi, puolitetaan luvan mukaisten vedenottamoiden vesimäärät kaikilla vedenottamoilla.

Vaihtoehdossa 1) tulee turvata kaikkien mahdollisella vaikutusalueella olevien kunnan ja vesiosuuskuntien vedenottamoiden vedensaanti siten, että ne yhdistetään Lakeuden Vesi Oy:n vedenottamoon rakennettavilla yhdysvesijohdoilla korvausveden toimittamiseksi. Tämä mahdollistaa myös ensi vuonna voimaan tulevan varautumissuunnitelman toteuttamista. Korvausvesien hinta määräytyy molempiin suuntiin identtisesti vedenottamoiden omakustannushinnan perusteella. Järjestelystä on tehty sopimusluonnos Lakeuden vesi Oy:n ja Karvian kunnan välillä 24.10.2011.

Lupaehtojen tarkistamisvelvoite on yleistynyt viimeaikaisessa lupakäytännössä, erityisesti kun vaatimukset vedenoton vaikutusten luetettavuudesta ovat kiristyneet.

Karvian kunta

Tarja Hosiasluoma

kunnanjohtaja